

درس های از موفقیت مالزی در بیمه های تکافل

مترجم: علی صادقی^۱

پیام اصلی سخنرانی نخست وزیر مصطفی محمد داتوک کاملاً واضح بود: "تمام کشورهای عضو همراه با حمایت بخش خصوصی باید به تلاش های خود برای ساخت یک زیر ساختار جهانی که به ترویج و غنی سازی گستره مالیه اسلامی کمک کند، ادامه دهند." در این جا گزیده ای از این سخنرانی برای شما بازگو خواهد شد و به چگونگی تبدیل شدن مالزی به یک پیشگام در امر تکافل و همچنین به بررسی گام هایی که برای تسریع گسترش مالیه اسلامی در داخل و ادغام بیشتر با سیستم مالی جهانی برداشته شده است، پرداخته می شود.

مالیه اسلامی در مالزی حدود دو دهه قبل کار خود را با بانک اسلامی و شرکت تکافل شروع کرد و در مسیر گسترش خویش دچار نوسانات فراوانی شده است. در دوره ۲۰۰۴-۱۹۶۸ تکافل و دارایی های بانکداری اسلامی رشد قابل ملاحظه به ترتیب ۵۸ و ۲۸ درصدی داشته اند. این صنعت به یکی از عوامل اصلی رشد اقتصادی تبدیل شده است به طوری که دارایی های آن حدود یک چهارم کل تولید ناخالص ملی مالزی را تشکیل می دهد. با توجه به رقابت شدید از جانب بانکداری مرسوم و بخش های بیمه این امر دستاورد مهمی به شمار می آید. می توان مشاهده کرد که دسترسی عموم به خدمات مالی اسلامی به نحوه شایانی بهبود یافته است چراکه هم اکنون بانکداری اسلامی با حدود ۱۸۸۱ شعبه

بانکی به ارائه خدمات می‌پردازد و این در حالی است که نرخ نفوذ بیمه تکافل در بازار حدود ۵/۲ درصد است.

تغییرات سریع

صنعت با متنوع کردن کانال های توزیعی خویش از کانال سنتی بنگاه گرفته تا به کارگیری اینترنت و بانک- تکافل^۱، نوآوری‌هایی را ارائه و دسترسی به خدماتش را سهل‌تر کرده است. صنعت جهت حفظ موقعیت رقابتی خویش با دوراندیشی خاص، به فکر استفاده از فرصت های پیش آمده توسط پیشرفت‌های صورت گرفته در فن آوری تبادل اطلاعات (ICT) بوده است.

حرکت به جلو همگام با شرکا و طرف‌های تجاری

موفقیت در زمینه مالیه اسلامی مشخص است که محدود به مرزهای داخل کشور نمی شود. مؤسسات مالی اسلامی مالزی با خرید سهام در خارج از کشور و ایجاد پل های ارتباطی تجاری با کشورهای اندونزی، عربستان، سریلانکا و اخیراً پاکستان به تبادل مهارت های فنی پرداخته‌اند.

زیر ساخت‌ها

موفقیت مالزی در تکافل، بانکداری اسلامی، پول اسلامی و بازارهای سرمایه به سیستمی موفق و مطابق با شریعت (Shariah) مدیون حمایت قوی از جانب دولت، سیستمی قانونی و همکاری مؤثر با بخش خصوصی است.

چندین عامل در ایجاد چنین محیط پویایی جهت رشد و پویایی مالیه اسلامی دخیل بوده و هستند:

۱. تلاش های مؤثر دولت جهت ایجاد چارچوبی قانونی و منظم برای جذاب کردن سیستم مالیه اسلامی و نیز جمع آوری منابع برای تأسیس اولین بانک اسلامی و تکافل. در این جا چندین قانون مختلف در زمینه مالیه اسلامی برای کمک به کنترل این صنعت و ایجاد یک رژیم مالیاتی خنثی برای رفع موانع گسترش مالیه اسلامی وضع شده است.

۲. سیستم قضایی تلاش وسیعی برای حل اختلافات موجود در مالیه اسلامی کرده است. از جمله این کارها می‌توان به ایجاد دادگاه عالی در بخش تجاری، دادگاه عالی کوالالامپور برای قضاوت تمامی

معاملات و نیز به کارگیری مکانیسم حکمیت در حل اختلافات که هم اکنون نیز در سیستم مالیه اسلامی وجود دارد، اشاره کرد.

۳. مؤسسات تحصیلات عالی، بانکداری اسلامی و جامعه مالیه مالزی در پاسخ به تقاضای فزاینده برای متخصصان کارآمد جهت گسترش نوآوری‌ها در زمینه ابزارهای مالیه اسلامی طرح‌ها، دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی زیادی را برگزار کرده‌اند.

۴. بخش خصوصی نیز در به جریان در آوردن منابع مالی خود جهت کمک به طرح‌هایی که توسط دولت ارائه شده است، کاملاً کارا و موفق عمل کرده است.

تمامی این عوامل در طول دو دهه گذشته دست به دست هم داده و بازاری پویا برای مالیه و بانکداری اسلامی به وجود آورده‌اند. از همه مهم‌تر، این امر در واقع تجلی تعهد دولت در ایجاد ارزش‌های اسلامی به شکلی سازنده است.

حرکت به سمت یک سیستم بایسته و ضروری

رشد تعداد دستگاه‌های قضایی که به مؤسسات مالی خود اجازه می‌دهند که خدمات مالی اسلامی را ارائه دهند و نیز رشد تعداد بازیگران مالی جهانی که در خدمات خویش، خدمات مالی اسلامی نیز ارائه می‌دهند گواه بر آن است که در سطح بین‌المللی، مالیه اسلامی از یک سیستم که بودنش خوب است به سیستمی بایسته و ضروری تبدیل شده است.

مالیه اسلامی دیگر مختص جهان اسلام نیست بلکه هم اکنون برای بسیاری از کشورها به عنوان عنصری مؤثر جهت به جریان در آوردن منابع اقتصادی خویش برای نیل به اهداف مورد نظر مطرح است. کسانی که زودتر در این امر قدم برداشته‌اند هم اکنون مزیت‌هایی در این زمینه دارند و در موقعیت بهتری برای بهره‌مند شدن از منافع بالقوه موجود در این حیطه قرار دارند.

راه پیش‌روی مالزی

برای کشورهای عضو OIC ایجاد مسیرهای استراتژیک مشخص جهت گسترش مالیه اسلامی در اقتصادهای خویش امری بسیار مهم است. داشتن توافقی در خصوص این مسیرها در سطوح عالی به مشارکت بیشتر پیشروان در این امر برای گسترش مالیه اسلامی خواهد انجامید.

شرکت در این مسیر استراتژیک به یک موقعیت برنده- برنده میان کشورهای عضو جهت دستیابی به اهداف مالی اسلامی و نیز حداکثر کردن منابع داخلی محدود و بین المللی خواهد انجامید.

آمادگی مالزی برای ایفای نقشی مهم

مالزی متعهد است که مالیه اسلامی را در جهان ترویج کرده و خود را در موقعیتی قرار دهد که نقش خویشتن را در مرحله بعدی توسعه صنعتی ایفا کند. با توجه به زیرساخت های جامع مالیه اسلامی که تمام جنبه های مالیه اسلامی را پوشش می دهد، مالزی در موقعیتی خوب جهت ایفای نقشی مهم به ویژه در زمینه های تکافل، مدیریت صندوق اسلامی و نیز گسترش استعدادهای برای این امر قرار دارد. در اصل، مالزی امیدوار است که به کانون جذاب بین المللی جهت انجام مبادلات مالیه اسلامی تبدیل شود.

تسریع منحنی یادگیری

تسریع منحنی یادگیری کشورهایایی که در مراحل اولیه گسترش مالیه اسلامی قرار دارند، امر مهمی است که باید با حداکثر کردن استفاده از منابع محدود انجام پذیرد. به عنوان مسیری که در پیش رویمان قرار دارد، باید استفاده و کاربرد بانک توسعه اسلامی با دامنه وسیع آن میان کشورهای اسلامی را گسترش دهیم.

در این باره باید از IDB و IFSB به خاطر ارائه یک طرح اساسی ده ساله برای صنعت خدمات مالی اسلامی قدردانی کرد، طرحی که می تواند به کشورهای عضو در تلاش شان جهت گسترش یک سیستم مالی اسلامی با ساختاری مناسب کمک کند. انتظار می رود که این طرح اساسی چهار جنبه کلی سیستم مالی اسلامی یعنی بانکداری، تکافل، بازارهای سرمایه و همچنین معماری مالیه اسلامی و زیرساخت های آن را مورد پوشش قرار دهد.

تأسیس بیشتر شرکت های تکافل

مالزی و IDB یک MOU را امضا کرده اند که طبق آن یک کمیته کاری جهت تشویق به تأسیس شرکت های تکافل میان کشورهای عضو و ترویج تکافل اتکایی میان کشورهای عضو IDB، تشکیل شده است. با کار دسته جمعی بهتر می توان سرعت و گسترش مالیه اسلامی را تسریع بخشید.

باید از مزیت آزادی بازار جهت ایجاد پل های ارتباطی بین المللی بزرگ تر و یافتن متحدان

استراتژیک میان مؤسسات مالیه اسلامی استفاده کرد.

توسعه منابع انسانی

یکی از چالش های اساسی اطمینان حاصل کردن از توانایی هایمان در گسترش، جذب و تربیت استعداد های مورد نیاز برای گسترش نوآوری، حرفه ای گری و توسعه مهارت ها در مالیه اسلامی است.

تبعیت از اصول شریعت^۱

موفقیت در آینده به تلاش در جهت گسترش الگوی مالزی در استفاده از ابزار های مالی و ایجاد سیستمی کارا و ماندگار که انعکاسی صحیح از ارزش ها و اصول شریعت باشد، بستگی دارد. همگام با ورود مؤسسات مالیه اسلامی به جریان بخش بانکداری، چالش اصلی، برآورده کردن نیاز های مشتریانی آگاه تر با ارائه محصولاتی نو و خدمات با کیفیت است.

توانایی انجام چنین کاری به تلاش هایمان برای استفاده از اصول، قواعد، ارزش های اسلام و قراردادهای اسلامی جهت پرداختن به مسائل و کمبود های سیستم مالی جاری بستگی دارد. چنین نوآوری ها و دستاوردهایی، اسلام را در جایگاه صحیح خویش قرار داده و با استفاده از اصولی که فراتر از محدوده زمان و مکان است قادر خواهد بود راه حلی مناسب برای مسائل و نگرانی های حال حاضر امت اسلامی در این عصر مدرن ارائه دهد.

مالزی: تقاضا برای چهار مجوز جدید تکافل

در مراسم گشایش اجلاس بین المللی تکافل و تکافل اتکایی که نوامبر گذشته در کوالالامپور برگزار شد و در آن ۲۰۰ نماینده از سراسر جهان برای استفاده از ۲۰ سال تجربه مالزی در امر تکافل حضور داشتند، رئیس بانک نگارا^۲ اعلام کرد که تقاضا برای چهار مجوز جدید تکافل صورت گرفته است.

گرچه انتظار می رود که تعداد شرکت های تکافل دو برابر شود اما بازیگران بازار از این امر نگرانی چندانی ندارند زیرا که آنان از تجربه لازم و دانش محلی بازار برای رقابت با تازه واردها برخوردارند. در میان ۲۰ درخواست مطرح شده، مؤسسات بین المللی زیادی به چشم می خورند. شرکت های خارجی مجازند تا ۴۹ درصد از سهام شرکت های جدید را در اختیار خود داشته و حداقل مبلغ پرداختی آنان نیز ۱۰۰ میلیون RM خواهد بود.

۱. Shariah Principles

۲. Bank Negara

در سخنرانی نخست وزیر داتوک وی ابراز داشت که مالزی امیدوار است که به کانونی جذاب و بین المللی برای انجام معاملات مالیه اسلامی تبدیل شود و برای تحقق این هدف نیز چندین طرح در آینده نزدیک ارائه خواهد شد.

امین الدین دسا رئیس مؤسسه تکافل گفت: "امیدوارم سهم حق بیمه تکافل در تولید ناخالص داخلی تا سال ۲۰۱۰ به ۲۰ درصد برسد."

واژگان کلیدی:

تکافل، مالزی، بیمه

منبع:

"Lessons from a leader in Takaful: Malaysia's success", *Asia Insurance Re*, Feb ۲۰۰۶, P.۵۶-۵۸

